

Малярчук Тетяна Володимирівна

Біографія

"Я з тих, що підставила б другу щоку,
а якщо мене вдарили по обох щоках,
то знайшла б іще й третю."

Таня Малярчук

Малярчук Тетяна Володимирівна (Таня Малярчук) народилася 1983 році в місті Івано-Франківськ, деякий час жила в Красноярську, закінчила Прикарпатський університет ім. Василя Стефаника, за фахом – філолог. Певний час жила і працювала в Києві. З 2011р. живе зі своїм другим чоловіком Міхаелем Штіллером у Відні. Відірваності від України не відчуває, адже насправді, як вона каже, живе на дві країни. "Я не прив'язана до географії, бо мій офіс — чотири стіни і комп'ютер", — наголошує письменниця. Нині вона називає себе "Реінкарнацією загиблої Австро-Угорської імперії".

Попри літературний успіх, професійною літераторкою Таня себе все ще не вважає, не визнає. "Мені тридцять років, — каже вона, — ...раніше я думала, що ще встигну перекваліфікуватися і зайнятися чимось корисним. Але роки проведені в літературі, зробили мене калікою: я не вмю і не можу робити нічого іншого, тільки писати". Як каже Таня, у неї було два варіанти: або з'їхати з глузду, або прокинутися професіоналом. "Я обрала другий варіант, хоча небезпека першого нікуди не зникла", — іронічно пояснює авторка.

Тетяна є авторкою прозових творів "Ендшпіль Адольфо, або Троянда для Лізи" (2005) (цю книгу Павло Загребельний висував на здобуття Національної премії ім. Т.Г.Шевченка), "З гори вниз. Книга страхів" (2006), "Як я стала святою" (2006), "Говорити" (2007), "Звірслов" (2009), "Біографія випадкового чуда" (2012). Таня – лауреат конкурсу "Книга року Бі-бі-сі – 2006". Її есе та оповідання перекладені польською, румунською, німецькою, англійською, російською та білоруською мовами. Вони друкувалися в часописах "Березіль", "Четвер", "Сучасність", "Дружба народів", "Новый мир", "Новая юность" та інших.

Оповідання Тані Малярчук "Я і моя священна корова" було включене до збірки "Найкраща європейська проза – 2013", виданої в США, а у престижному віденському видавництві Residenz Verlag восени 2013 вийде німецькою мовою роман "Біографія випадкового чуда".

"Таня має винятковий літературний талант, вона надзвичайна літераторка з вражаючим відчуттям мови" — зазначила у розмові з DW Клаудія Ромедер, керівник видавництва Residenz Verlag, у якому перша збірка оповідань Тані Малярчук вийшла ще в 2009 році.

Про себе Таня розповідає неохоче. Вона доволі не публічна. Писати пробувала в 6 років. В старших класах вірші були серйозніші, відчувався вплив української літератури. "То була гранітна поезія. А потім я зрозуміла, що поет з мене не вийде – і перестала будь-чим займатися".

Повернулася до письма в Красноярську (поїхала туди, щоб змінити обстановку. Тетяна говорить, що вона схожа на своїх героїв – "така сама наївна", "злегка балакуча", вірить "в будь-що", "у всяку брехню", "у силу думки". "Бо якщо не вірити, бути скептиком і циніком без світла в очах, то я не знаю взагалі, в чому сенс". Вона досить забобонна, "містика – це частина мого життя. ... свої забобони я вигадую собі сама".

Вона не робить підлості. "Якщо щось можу сказати, то в лице. Але ніколи поза спинами". "Помста – це не для мене. Я з тих, що підставила б другу щоку. А якби мене вдарили по обох щоках, то знайшла б іще й третю".

Вона обожає українську культуру бароко. "Барокові біографії – неймовірні! Так багато різних прізвищ – Зизаній Тустановський, Феофан Прокопович, величайший інтриган всея Русі, Дмитрій Туптало – взагалі один з моїх улюбленців". Мріє написати "альтернативний історичний детектив про бароко".

Ідеальна музика для неї – це Брегович, саундтреки до фільму "Андеграунд" Еміра Кустуріці.

Сучасну літературу читає мало. "Андрухович, Прохасько, Іздрик – і так ясно, що це хороші письменники". З молодих їй подобаються Катерина Калитко, Михайло Бриних, Олександр Ушкалов, із закордонних – Джон Фаулз.

Читачам Таня радить читати класичну літературу, бо "сучасна література втратила ґрунт під ногами, і єдине їй виправдання, що й ціле людство втратило".

Про що її книжки? Таня Малярчук каже: "... найперше, — це історії, багато різних історій про все, що завгодно", "історії і деталі". Деталі оживляють її історії, роблять їх візуальними. Герої її творів справжні, події – вигадані. "Мої тексти автобіографічні".

Вона пише про нашу реальність – знайомі гори, ріки, назви, супермаркети, двори, церкви, дороги, міста, села... Але раптом у звичайні рамки вривається безлад, і читачу доводиться розплутувати безліч філософських вузлів. В її книгах людська сила і слабкість, казки і чортівня, мовчання і сповідь, кохання і любов, народження і переродження. Від мови авторки стилісти отримують задоволення: діалоги прості й глибокі, текст лаконічний, метафори свіжі. Тетяна хоче "... щоб люди, які читають, були щасливіші у той момент, коли читають... Просто є історії, які можуть зробити так". Вона нікому нічого не нав'язує. Хай кожен читач знайде в її текстах щось своє і стане від цього кращим. Задля цього вона й пише.

Перша збірка Тані Малярчук "Ендшпіль Адольфо, або Троянда для Лізи" — наповнена експериментальним духом молодої авторки: назва збірки сплутана, наче ребус, що дає можливість читачу будувати свої версії; всі абзаци починаються з малої літери, і повністю анульована кома. Ця прозова книжечка складається з двох невеликих, начебто різних, але так майстерно переплетених між собою, повістей.

Перша повість з цієї збірки – "Троянда Адольфо" — це красива, сентиментальна

історія про молоду дівчину Варвару (Барбару), її неподільні почуття до набагато старшої за неї жінки-напівбогині. Варвара відчуває провину за ці почуття і засилає саму себе до Сибіру. Там вона згадує родинну історію – історію ненависті і несправедливості.

Друга повість – "Ендшпіль для Лізи". На думку журналістки О. Северин, "це і повість про нещасливе кохання головної героїні Лізи, і родинна сага, де панують ненависть і нерозуміння, а не любов". Ліза кохає одруженого чоловіка. Її любов перетворюється на жорстоку боротьбу з колишньою жінкою коханого і зі своїми рідними. Вона програє цю боротьбу, тому що сімейна мораль та звичний уклад життя виявляються сильнішими за свободу і любов. Ліза наважується покінчити з життям. В останню ніч вона досліджує все, що трапилося, мандрує періодами свого життя. І це допомогло їй змінити свій намір. На відміну від Анни Кареніної вона залишається жити. Виявляється дуже корисно час від часу занурюватися в середину самого себе. Друга повість автобіографічна: Таня Малярчук сама закохувалася в жонатого чоловіка.

Збірка "Згори вниз. Книга страхів" — це реанімація сюрреалізму в українській літературі. Вона включає однойменну повість і низку оповідань. Розповідь ведеться від головної героїні повісті, яка втікає від звичного життя і від себе у високогірне карпатське село Дземброню. Вона хоче позбутися своїх страхів і навчитися жити без забороненої любові. Дівчина оселилася в покинутому будиночку, і

тут з нею трапляються речі, які нічим не можна пояснити.

У цій книжечці Тані Малярчук є і реальність, і містика, і сни, і спогади, і видіння, і чортівня, люди, що мовчать, і коти, що говорять. Тут можна прочитати навіть інструкцію з виготовлення фотографії в домашніх умовах (фотоапарат і інструкція лишилися від колишнього господаря будинку).

Головна героїня повісті "Згори вниз" неквапливо зрощується з природним довкіллям. Карпати – ще один герой книги. "Гори як релігія. А в літературі мусить бути щось святе". Таня Малярчук, як Г. Пагутяк, Ю. Винничук, Ю. Андрухович, Т. Прохасько та ін. письменники, вдається до карпатського етнорегіонального колориту.

Серія новел: "Чоловік і його собака", "Цветка і її я", "Георгій і його змії", "Я і моя священна корова", "Село і його відьми", "Леся і її стоматолог", "Жінка і її риби" — це невігадані історії, герої яких взяті із життя.

Хоча книжка і має другу назву "Книга страхів", у Тані Малярчук вона вийшла досить світлою і веселою. Вона сподобається і підліткам, і дорослим.

У книжці "Як я стала святою" бажачі можуть розпізнати український, скандинавський та арабський фольклор, англійський детектив, високі та низькі жанри барокової драматургії, аналіз колективного підсвідомого чи, навіть, постмодернізм (із анотації до книги).

"Ліза живе у великому будинку над Бистрицею. Коли Бистриця розливається, підвал і нижні поверхи затоплюються водою. Тоді Ліза спускається до сніданку на каное. Будинок називається "Пансіонат мадам Воке". Так починається перший текст книжки "Комплекс Шахразади".

В пансіонаті мадам Воке все не так, як у повсякденному житті, тут живуть дивні люди: Григорій, що постійно читає, хоча читати він не вміє, Бальзак, якому щоранку Гарі та Григорій дають випити три літри кави, щоб він весь день спав, а потім зранку розповідав свої сни, Ліза, яка щоранку прокидається тою ж самою, що була вчора... Всі вони, чоловіки й жінки, закохані в поштарку Геру. Вона приносить їм листи, які пишуть вони самі собі. В "Комплексі Шахразади" власне немає сюжету, але події є. Герої спілкуються. В їх монологів та діалогів розкриваються їх життєві уявлення. Тут відточені кожне слово і кожна фраза.

Книга "Говорити" — "це твір, що виник не з потреби писати, а з потреби говорити. Говорити по-іншому і до іншого. Вдягатися на час короткого оповідання в чужі голоси, щоб нарешті вийти за межі власного імені і перестати бути тільки собою". Так написано в анотації до книги. Її приємно в зяти в руки: обкладинка шоколадного кольору, з репродукцією

люди, яких ми бачимо щодня і не помічаємо, люди, з якими і серед яких ми живемо. Отже, кожен герой має своїх прототипів, а якщо і не має, то це тимчасове явище.

В "Звірстві" Тані Малярчук живуть сентиментальна й доброзичлива продавчиня пиріжків, бородата консультантка у зоомагазині, старіюча медсестра, рішуча викладачка, пенсіонерка на шляху до щастя, незворушна начальниця ЖЕКу або, іншими словами, курка, собака, медуза, щур, ворона, свиня... На думку авторки, людина не менш екзотична істота. Всі вони самотні і налякані, їм некомфортно. Відчуваючи загрозу, вони, як ті курки, не знають, куди бігти, або, як той кролик, засліплений фарами авто, боїться зрушити з місця.

Авторка, як добра фея, як казкарка, в останню мить протягує руку допомоги маленьким людям, надає їм сховище хоча б в межах "енциклопедичного" збірника. Таня Малярчук незмінна у тотальній любові до своїх героїв. Кожною своєю історією вона повторює: "любіть людей".

"Диво має бути від віри, а не віра від дива...". Ці слова знаного філософа Миколи Бердяєва пов'язуються з темою нового роману Тані Малярчук "Біографія випадкового чуда", де авторка якраз і розглядає поняття "віри" та "дива". Ці поняття авторка вплела в канву банальної історії. Дивакувата дівчина Лена не вірить у Бога, проте вірить, що існують у світі дива, що настане час, коли з неї "вироснуть великі люди". Якоїсь миті Лена вирішує, що може стати диво творцем, навіть дає оголошення до газети "Творю чудеса на замовлення. Недорого." Але її омріяний бізнес ще не розпочавшись, зазнає фіаско: що ж вдієш, українці не вірять у дива.... Однак, на думку Лени, вони майже напевно повинні вірити у добро, як різновид дива, проте і тут на дівчину очікує розчарування.

Дивакувата Лена не тому, що вірить у чудеса, а тому, що поводить себе дивно, мислить як дитина. Протягом життя Лена невтомно старається : стає захисницею собак, намагається нагодувати жебраків, бореться за справедливість, за нормальне життя подруги-інваліда.

Лена так і не приходить до віри в Бога, натомість потрапляє до психіатричної лікарні. Ймовірно авторка "Біографії..." хотіла показати, що важливим є сам процес віри (навіть якщо і не в Бога) плюс щире бажання творіння добра і тоді людина досягне вознесіння.